

TWINTIG JAAR WERKGROEP VOOR TERTIAIRE EN KWARTAIRE GEOLOGIE (W.T.K.G.)

door

M.C. Cadée
Leiden

Cadée, M.C. Twintig jaar Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie (W.T.K.G.) [Twenty years Working Group for Tertiary and Quaternary Geology (W.T.K.G.)]. - Meded. Werkgr. Tert. Kwart. Geol., 21(3): 117-121. Leiden, September 1984.

A short review is given of the foundation and development of the W.T.K.G. and of the periodical "Mededelingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie (Contributions to Tertiary and Quaternary Geology)", a multilingual journal, and of the periodical "Afzettingen" which appears almost entirely in Dutch. A list of the activities of the W.T.K.G. of the last ten years is presented.

M.C. Cadée, Klimroos 35, 2317 GD Leiden, The Netherlands.

De Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie werd opgericht op zaterdag 21 december 1963 te Rotterdam, in het Natuurhistorisch Museum. De naam van de vereniging werd later vastgesteld, op voorstel van de toenmalige voorzitter, secretaris en redacteur, de heer A.W. Janssen. Aanleiding tot de oprichting was dat een aantal mensen zich met hun belangstelling voor vooral de geologie van het Tertiair, niet meer kon vinden in de bestaande verenigingen. De W.T.K.G. is een voortzetting van het Haags Geologie kader van district VI van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. In het zomerkamp van 1963 te Huppel, Winterswijk was dan ook het initiatief voor de oprichtingsvergadering genomen.

Ondanks de aanvankelijk hoge contributies, nodig om een tijdschrift te kunnen uitgeven (Mededelingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie), nam het ledenaantal toe. De uitvoering van de werken voor de Kleine Ring te Antwerpen en het graven van een aantal nieuwe havendokken bij Antwerpen waren in de eerste jaren welkome excursie punten. Weliswaar ging het hier veelal om particuliere excursies, maar de opgedane ervaringen werden via de Werkgroep uitgewisseld en vaak verkreeg de Werkgroep toelatingen voor deze werken voor haar leden. Deze goede verzamelmogelijkheden in de eerste 5 jaar hebben zeker bijgedragen tot een verdere groei van de vereniging. Een fraai overzicht van het verzamelde materiaal was te zien op de tentoonstelling "5 jaar Werkgroep-activiteit", die ter ere van het 5-jarig jubileum van de Werkgroep gehouden werd in het Natuurhistorisch Museum van Rotterdam.

Veel aandacht werd ook besteed aan de geologie van de omgeving van Winterswijk, door het organiseren van werkkampen in deze streek, waarin, naast veel handboren, ook nog fossielmateriaal verzameld kon worden. Toch liep het enthousiasme voor deze werkkampen, die als motor voor de Werkgroep moesten dienen, terug. Het onderzoek was zo uitgebreid dat het voor nieuwkomers vrijwel niet meer te volgen was. Ook werden de werkkampen geplaagd door overvloedige regenval. Dit alles was de reden om de werkkampen te verplaatsen naar de omgeving van Tongeren in België, waar het met eenvoudig gereedschap mogelijk was zinvol geologisch onderzoek te verrichten. In 1972 werd het eerste werkkamp in dit gebied gehouden. Er werd naar gestreefd om de resultaten van het veldwerk zo snel mogelijk in de Mededelingen te publiceren, om zo voor nieuwkomers documentatie-materiaal te hebben. Dit resulteerde in vijf publicaties over het gebied rond Tongeren. Ook hier werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om in bestaande ontsluitingen te verzamelen. Helaas werden deze verzamelmogelijkheden minder door het verdwijnen van diverse ontsluitingen. Zo liep ook de belangstelling voor deze werkkampen terug, ook omdat niet iedereen tijd heeft om in de zomervakantie één à twee weken te gaan handboren. Om deze redenen zijn de werkkampen nu vervangen door boor-weekends, waarbij het gebied rond Boutersem de aandacht heeft. Mogelijk zal in de toekomst het werkkamp in een veranderde vorm weer terugkeren.

De Werkgroep heeft verder een groot aantal excursies georganiseerd. Vooral paas-excursies bleken, na een aanvankelijke aarzeling, een groot succes, waar vaak een 40 deelnemers konden worden geteld. Deze excursies kregen, naast hun geologische, ook een sociale functie. Dit scheidt echter wel problemen voor de excursiedoelen, lang niet overal kan zo'n grote groep terecht. Vandaar dat veel excursies naar het Parijse bekken gaan, waar nog redelijk veel verzamelmogelijkheden zijn. Uiteraard wordt er tijdens de excursies ook uitvoering aandacht besteed aan geologische verschijnselen.

Vooraf in de weekend-excursies was er de mogelijkheid voor meer kijk-excursies in plaats van verzamel-excursies. Een lijst van de excursies en werkkampen gehouden van 1974 t/m 1983 is bijgevoegd, voor de excursies in de periode 1964 t/m 1973 zie Cadée (1974).

Behalve excursies houden, is het voor een vereniging noodzakelijk éénmaal per jaar een algemene ledenvergadering te organiseren. Hierbij werd al spoedig de mogelijkheid gecreëerd om een lezing voor de leden te laten houden. Bovendien bleek er tijd nodig om de leden wat over hun eigen ervaringen en excursies te laten vertellen, zodat er bij elke vergadering een aantal "demonstraties door leden" werd gehouden. Er bleek onder de leden behoefte aan meer van dit soort gelegenheden, zodat er de laatste tien jaar steeds drie vergaderingen per jaar zijn. Soms zijn er ook determinatiemogelijkheden. Gemiddeld bezoeken 30 à 35 leden de vergaderingen, waaruit blijkt dat er vrij veel actieve leden zijn, zodat de naam "werkgroep" toch nog in ere blijft.

Het tijdschrift van de Werkgroep, "Mededelingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie", kortweg "De Mededelingen" genoemd, had aanvankelijk een functie voor het opnemen van excursieverslagen en soortenlijsten. De Mededelingen werden gestencild en foto's werden afzonderlijk afgedrukt en ingeplakt. Het tijdschrift veranderde in de loop der jaren van karakter; het werd steeds meer een wetenschappelijk blad. Het stencilen gebeurde lange tijd in eigen beheer, de redacteur typte de artikelen op stencil. Later werd het stencilwerk uitbesteed. Door de aanschaf van een elektrische schrijfmachine kon de uitvoering belangrijk worden verbeterd, zodat het bestuur het in juni 1972 verantwoord achtte om in het vervolg ook beschrijvingen van nieuwe soorten op te nemen. Vanaf 1978 verschijnt "Mededelingen" in druk, wat wordt verzorgd door een uitgever: van 1978 t/m 1982 de heer W. Backhuys te Rotterdam en vanaf 1983 door de firma E. J. Brill te Leiden.

De Mededelingen hebben zich hiermee opgewerkt tot een erkend wetenschappelijk tijdschrift.

Dit heeft echter het bezwaar dat de inhoud voor veel leden niet altijd even interessant is. Veel artikelen hebben onder de leden maar een beperkt aantal lezers en bovendien is het aantal nederlandsstalige publicaties sterk teruggelopen. Sommige leden verzochten dan ook wel dat de vroegere Mededelingen veel leesbaarder waren. Om aan deze gegronde opmerking tegemoet te komen werd besloten tot een tweede tijdschrift, waarvoor de naam "Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie" gekozen werd, kortweg "Afzettingen" genoemd. Hierin verschijnen excursieverslagen, soortenlijsten, korte mededelingen, verzoeken om medewerking en inleidende artikelen. De opzet is een leesbaar blad voor de leden, voornamelijk in het Nederlands. Het eerste nummer van Afzettingen verscheen in het najaar van 1979 en staat nu bekend als vol. 0 nr. 1, want in 1980 werd Afzettingen voortgezet met volume 1. Afzettingen voorziet duidelijk in een behoefte. Tot begin 1984 werd Afzettingen in eigen beheer getypt en gestencild, vanaf vol. 5 nr. 2 verschijnt Afzettingen in druk.

Het tijdschrift Mededelingen wordt gebruikt voor ruil met andere tijdschriften, waardoor een bibliotheek van de werkgroep ontstond. Deze was aanvankelijk bij leden thuis gehuisvest, maar moest vanwege de omvang (ruim 30 ruil-abonnementen) elders worden ondergebracht. Sinds 1977 staat de bibliotheek van de W.T.K.G. in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Het ledenaantal van de W.T.K.G. vertoont na de eerste tien jaar weinig stijging meer en is gestabiliseerd rond de 200 leden.

Om de aansprakelijkheid van het bestuur te beperken moest de Werkgroep een rechtspersoon worden. Hiervoor werden statuten en reglementen opgesteld door de heren M. v.d. Bosch en C. Karnekamp en werd de vereniging per 15 januari 1968 koninklijk goedgekeurd. Sinds de wettelijke bepalingen in deze zijn veranderd, staat de Werkgroep geregistreerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam, de vestigingsplaats van de vereniging.

De Werkgroep probeert ook op andere manieren dan met excursies en vergaderingen service te bieden aan haar leden. Zo is er een handboor ter beschikking van de leden en werd er in 1981 een cursus interpreteren van geologische kaarten georganiseerd, en is er een keer centraal metaalgaas voor het vervaardigen van zeven ingekocht.

De jubileum-vieringen van de Werkgroep veranderden ook. Na de jubileum-tentoonstelling ter ere van het vijfjarig jubileum werd besloten tot jubileum-vieringen met een lezingendag, omdat een tentoonstelling organiseren zeer tijdrovend is. Zo werd op 1 december 1973 te Wageningen een lezingendag onder het motto "Nieuwe ontwikkelingen in de geologie" gehouden, ter ere van het tienjarig jubileum. Het twintigjarig jubileum werd gevierd met een lezingendag op 21 januari 1984 te Utrecht, met als titel "Geologie van het Tertiair en Kwartair van het Noordzee bekken". Door tevens een poster-sessie te organiseren kon het element van tentoonstelling weer worden ingebouwd.

In de afgelopen twintig jaar heeft de W.T.K.G. haar plaats tussen de bestaande verenigingen op geologisch gebied bewezen, en bij een normale voortgang kan naar een volgend jubileum worden uitgekeken.

LITERATUUR:

Cadée, M.C., 1974. Tien jaar Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie (een historisch overzicht). - Meded. Werkgr. Tert. Kwart. Geol., 11(2): 32-36.

ACTIVITEITEN VAN DE WERKGROEP VOOR TERTIAIRE EN KWARTAIRE GEOLOGIE
IN HET TJDVAK 1974 T/M 1983.

Voor de activiteiten van 1964 t/m 1973 zie Cadée (1974).

Tussen haakjes is de ouderdom van de onderzochte afzettingen en de overnachtingsplaats vermeld.

1974

- 12 t/m 16 april (Pasen): Omgeving Etampes (Oligoceen-Stampien, Itteville).
- 18 en 19 mei: Omgeving Tongeren (Oligoceen, Kleine Spouwen).
- 29 en 30 juni: Linker Schelde oever bij Kallo (Pliocene, Antwerpen-St. Anna).
- 6 t/m 21 juli: Werkkamp te Kleine Spouwen. Belangrijkste activiteit: oost-west profiel Berg-Henis, boring T1.
- 14 en 15 september: Zuid Limburg (Krijt-Holoceen, Schin op Geul).
- 5 en 6 oktober: Zeeuwsch-Vlaanderen (Kwartair, Cadzand).

1975

- 28 maart t/m 2 april (Pasen): Reims-Epernay (Eoceen-Thantien-Spurnacien-Lutetien, Damery).
- 26 en 27 april: Kaartblad Venlo-West (Kwartair, Venray).
- 17 t/m 19 mei (Pinksteren): Schnee-Eifel (Kwartair vulkanisme, Schalkenmehren).
- 7 en 7 juni: Borgloon-Tienen (Oligoceen, Kleine Spouwen).
- 5 t/m 12 juli: Werkkamp te Kleine Spouwen. Belangrijkste activiteit: oost-west profiel Berg-Henis; verzamelen zanden van Berg te Borgloon en Vliermaal.
- 6 en 7 september: Linker Schelde-oever (Oligoceen-Pliocene, Antwerpen-St. Anna).
- 18 en 19 oktober: Doberg-Bünde (Oligoceen-Chatien, Doberg).

1976

- 15 t/m 20 april (Pasen): Loire-bekken (Mioceen, Le Grand Presigny).
- 8 en 9 mei: Kaartblad Steenwijk-Oost (Kwartair, Havelte).
- 5 t/m 7 juni (Pinksteren): Vlaanderen (Eoceen, Aalterbrug).
- 31 juli t/m 14 augustus: Werkkamp te Kleine Spouwen. Belangrijkste activiteit: schrijven publicatie met discussie op de locaties.
- 5 en 6 september: Omgeving Uelsen (Oligoceen-Kwartair, Ootmarsum).
- 9 oktober: Kaartblad Zeeuwsch-Vlaanderen (Kwartair).

1977

- 7 t/m 12 april (Pasen): Westelijk bekken van Parijs (Eoceen-Lutetien-Bartonien, Beauvais).
- 25 mei: Kaartblad Willemstad-Oost (Kwartair).
- 25 en 16 juni: Tongeren-Borgloon (Oligoceen, St. Truiden).
- 30 juli t/m 14 augustus: Werkkamp te Gors-op-Leeuw. Belangrijkste activiteit: boren Oost-West profiel Borgloon.
- 24 en 25 september: Rechter Maas-oever (Kwartair, Venlo).

1978

- 23 t/m 28 maart (Pasen): Engelse zuidkust (Eoceen, Wight, Barton).
- 13 t/m 15 mei (Pinksteren): West-Vlaanderen (Eoceen, Stekene).
- 10 en 11 juni: Twistringem (Mioceen-Reinbekium, Twistringem).

- 29 juli t/m 12 augustus: Werkkamp te Kozen. Belangrijkste activiteit: boren noord-zuid profiel Wijer-St. Truiden.
- 23 en 24 september: Schoonmaken profielen omgeving Tongeren-Borgloon voor de excursie van de Paleontological Convention te Maastricht (Oligoceen, St. Truiden).

1979

- 13 t/m 16 april (Pasen): Mainzer bekken (Oligoceen, Bad Kreuznach).
- 2 t/m 4 juni (Pinksteren): Tongeren-Borgloon (Oligoceen, St. Truiden).
- 23 en 24 juni: West-Vlaanderen (Eoceen, Aalterbrug).
- 30 juni t/m 13 juli: Werkkamp te Halle-Booyenhoven. Belangrijkste activiteit: verkennen en boren Ransberg profiel.
- 29 en 30 september: Waddenexcursie (Holoceen, Lauwersoog).
- 20 oktober: Sedimentologische excursie bouwput Neeltje Jans (Holoceen).

1980

- 4 t/m 7 april (Pasen): Bekken van Parijs (Eoceen-Oligoceen, Ile Adam).
- 24 t/m 26 mei (Pinksteren): Omgeving Antwerpen (Oligoceen, Antwerpen, St. Anna).
- 2 t/m 16 augustus: Werkkamp te Zoutleeuw. Belangrijkste activiteit: voortzetten Ransberg profiel, waarneming grote hagelstenen te Grimmertingen.
- 27 en 28 september: Bruinkool en sedimentologische excursie (Mioceen, Brunssum).
- 18 oktober: Kaartblad Arnhem-Oost (Kwartair).

1981

- 17 t/m 20 april (Pasen): Omgeving Etampes (Oligoceen-Stampien, Itteville).
- 6 t/m 8 juni (Pinksteren): Baron (Eoceen-Bartonien, Ermenonville).
- 1 t/m 9 augustus: Werkkamp te Zoutleeuw. Belangrijkste activiteit: voortzetting Ransberg profiel.

1982

- 10 t/m 12 april (Pasen): West-Vlaanderen (Eoceen, Aalterbrug).
- 30 april t/m 2 mei: Boorexkursie, profiel bij Hoogbutsel (Oligoceen, St. Truiden).
- 29 t/m 31 mei (Pinksteren): Maastricht (Danien-Kwartair, Maastricht).
- 2 en 3 oktober: Graaffectie "De Krim", Winterswijk (Mioceen, Stemerding).

1983

- 2 t/m 4 april (Pasen): NO Bekken van Parijs (Eoceen-Cuisien, Attichy).
- 30 april en 1 mei: Boorexkursie, voortzetting profiel Hoogbutsel (Oligoceen, St. Truiden).
- 21 t/m 23 mei (Pinksteren): Saaftege-Antwerpen-Kallo (Oligoceen-Pliocene-Holoceen, Emmahaven).
- 1 en 2 oktober: Hoge Springer (Westerschelde) en Domburg (verspoeld Pliocene-Pleistoceen, Domburg).

Activiteiten buiten het normale vergaderschema:

- 14 juni 1975: Determineerdag eocene mollusken te Middelburg.
- 1981: Cursus interpreteren geologische kaarten.